มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
Occupational Standard and Professional Qualifications

สาขาวิชาชีพธุรกิจหนังสือและสิ่งพิมพ์ อาชีพนักแปล

จัดทำโดย สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

1. ชื่อมาตรฐานอาชีพ

สาขาวิชาชีพธุรกิจหนังสือและสิ่งพิมพ์ อาชีพนักแปล

2. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐาน

ครั้งที่ 1/2564 ครั้งที่ 2/2568

3. ทะเบียนอ้างอิง (Imprint)

N/A

4. ข้อมูลเบื้องต้น

อาชีพนักแปล คือ อาชีพที่ถ่ายทอดเนื้อหาจากภาษาหนึ่ง เรียกว่า ภาษาต้นทาง ไปยังอีกภาษาหนึ่ง เรียกว่า ภาษาปลายทาง โดยให้เนื้อหาถูกต้องและครบถ้วนตามต้นฉบับ และให้มีอรรถรส ลีลาและน้ำเสียงของภาษาใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากัน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหานั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

เนื้อหาการแปลมีหลากหลายประเภท ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ทั้งทางด้านบันเทิงคดี (fiction) และสารคดี (non-fiction) ผ่านสิ่งพิมพ์รูปแบบต่าง ๆ ทั้งสิ่งพิมพ์แบบดั้งเดิม หรือ สิ่งพิมพ์กระดาษ หรือ สิ่งพิมพ์ฉบับพิมพ์ (Printed Publications) และสิ่งพิมพ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Publications) ซึ่งจัดหมวดหมู่ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับรูปแบบและวัตถุประสงค์ในการแปล ได้แก่ สิ่งพิมพ์เพื่อการสื่อสารส่วนบุคคล เช่น จดหมายและโปสการ์ด สิ่งพิมพ์เพื่อความบันเทิง เช่น นวนิยาย การ์ตูนและสคริปต์ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา เช่น หนังสือเรียน ตำราและเอกสารวิชาการ สิ่งพิมพ์เพื่อข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารและนิตยสารและสิ่งพิมพ์เพื่อการโฆษณา เช่น แผ่นพับ โบรชัวร์ คู่มือ

หน้าที่และบทบาทของนักแปล:

นักแปลเป็นผู้ถ่ายทอดภาษาต้นทางหรือภาษาต้นฉบับ ไปเป็นภาษาปลายทางหรือภาษาฉบับแปล เพื่อให้ผู้อ่านภาษาปลายทางสามารถเข้าใจได้ โดยเลือกใช้สำนวนและคำศัพท์ที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยคำนึงถึงปัจจัยอ่อนไหว เช่น อายุ ความรู้พื้นฐานและวัฒนธรรมของผู้อ่านในภาษาปลายทาง รวมทั้งต้องรักษาความหมาย ลีลา น้ำเสียงและอรรถรสของงานแปลในภาษาต้นฉบับและวัตถุประสงค์ของผู้เขียนให้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่าต้นฉบับให้มากที่สุด พร้อมทั้งหลีกเลี่ยงการแปลที่อาจทำให้เกิดความหมายผิดเพี้ยนหรือไม่เหมาะสม ในบางครั้ง นักแปลจะต้องปรับคำหรือประโยคบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมในประเทศเป้าหมาย โดยยังคงรักษาความหมายละเจตนารมณ์ของผู้เขียน นอกจากนี้ นักแปลยังมีหน้าที่ในการตรวจทานการแปลของตนเองหรืองานแปลของผู้อื่นโดยไม่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวที่บิดเบือนเนื้อหาต้นฉบับและเจตนารมย์ของผู้เขียน

นักแปลจึงเป็นอาชีพสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านที่ใช้ภาษาปลายทางสามารถเข้าใจเนื้อหาที่เขียนในภาษาต้นทางได้ ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของบุคคลทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

5. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐานในแต่ละครั้ง

ครั้งที่ 1/2564 ครั้งที่ 2/2568

6. ครั้งที่

ครั้งที่ 1/2564 การทบทวนการเลื่อนระดับคุณวุฒิวิชาชีพ

ครั้งที่ 2/2568 การทบทวนหน่วยสมรรถนะ และจัดทำมาตรฐานอาชีพ อาชีพนักแปล (อังกฤษ - ไทย) และอาชีพนักแปล (ไทย – อังกฤษ)

7. คุณวุฒิวิชาชีพที่ครอบคลุม (Professional Qualifications included)

สาขาวิชาชีพธุรกิจหนังสือและสิ่งพิมพ์

สาขางานหนังสือและสิ่งพิมพ์

อาชีพนักแปล (ไทย – อังกฤษ) ระดับ 6

8. คุณวุฒิวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (Related Professional Qualifications)

N/A

9. หน่วยสมรรถนะทั้งหมดในมาตรฐานอาชีพ (List of All Units of Competence within this Occupational Standards)

รหัสหน่วยสมรรถนะ	**เนื้อหา**
20306	วิพากษ์งานแปล (ไทย-อังกฤษ)

10. ระดับคุณวุฒิ

10.1 สาขาวิชาชีพธุรกิจหนังสือและสิ่งพิมพ์ สาขางานหนังสือและสิ่งพิมพ์ อาชีพนักแปล (ไทย – อังกฤษ) ระดับ 6

คุณลักษณะของผลการเรียนรู้ (Characteristics of Outcomes)

เป็นผู้ที่มีสมรรถนะในการทำงานหรือประกอบอาชีพที่มีความเชี่ยวชาญทั้งในเชิงเทคนิคและทฤษฎีหรือมีความซับซ้อน หลากหลาย สามารถแก้ไขปัญหาในบริบทที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถนำองค์ความรู้ หรือประสบการณ์ ไปใช้เพื่อการพัฒนาการทำงาน ให้คำปรึกษา และบริหารจัดการงานที่รับผิดชอบ มีความรู้และทักษะในการบรรณาธิกรงานแปลผู้อื่น เพื่อตรวจสอบต้นฉบับงานแปลเล่มอย่างละเอียด รอบคอบ และระบุข้อผิดพลาด เพื่อแก้ไข และขัดเกลาภาษาของต้นฉบับแปลได้อย่างถูกต้องครบถ้วน รวมถึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับด้านการแปล เพื่อเป็นวิทยาทานต่อวิชาชีพและนักแปลรุ่นหลังได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีภาษาต้นฉบับ คือ ภาษาไทย และภาษาฉบับแปล คือ ภาษาอังกฤษ

การเลื่อนระดับคุณวุฒิวิชาชีพ (Qualification Pathways)

ผู้ที่สามารถขอเข้ารับการประเมินอาชีพนักแปล (ไทย – อังกฤษ) ระดับ 6 ต้องมีคุณสมบัติ ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1. กรณีเป็นผู้ที่ผ่านการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ ระดับ 5 จะต้องมีผลงานแปล ไม่น้อยกว่า 450,000 คำ โดยนับคำจากต้นฉบับการแปลหลังจากได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ ระดับ 5 และผ่านการสัมมนา อบรม หรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแปลมาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง (รวมหลักสูตรการใช้เครื่องมือช่วยแปล) นับหลังจากได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ ระดับ 5 และ เป็นผู้สอน/วิทยากรให้ความรู้ด้านการแปล ไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง
2. กรณีที่ไม่เคยได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ ระดับ 5 จะต้องผ่านการสัมมนา อบรม หรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแปลมา ไม่น้อยกว่า 60 ชั่วโมง (รวมหลักสูตรการใช้เครื่องมือช่วยแปล) และมีผลงานแปลอย่างน้อย 900,000 คำ และ เป็นผู้สอน/วิทยากรให้ความรู้ด้านการแปล ไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง
3. กรณีที่ไม่เคยได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ ระดับ 5 จะต้องเป็นผู้สอน/วิทยากรให้ความรู้ด้านการแปล ไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง และ มีผลงานแปลอย่างน้อย 300,000 คำ

หลักเกณฑ์การต่ออายุหนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ

N/A

กลุ่มบุคคลในอาชีพ (Target Group)

ผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทยดีมาก และมีความสนใจด้านงานแปล

หน่วยสมรรถนะ (หน่วยสมรรถนะทั้งหมดของคุณวุฒิวิชาชีพนี้)

20306 วิพากษ์งานแปล (ไทย-อังกฤษ)

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่

1. ตารางแสดงหน้าที่ 1

ประกาศใช้ ณ

ตาราง 1 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY PURPOSE , KEY ROLES , KEY FUNCTION

ความมุ่งหมายหลัก Key Purpose	บทบาทหลัก Key Roles		หน้าที่หลัก Key Function	
คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
เป็นผู้นำในธุรกิจหนังสือและสิ่งพิมพ์ในระดับชาติและอาเซียน	20	ปฏิบัติงานแปลให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานอาชีพ	203	ประเมินงานแปล

คำอธิบาย ตารางแผนผังแสดงหน้าที่เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานเพื่อให้ได้หน้าที่หลัก (Key Function)

2. ตารางแสดงหน้าที่ 1 (ต่อ)

ประกาศใช้ ณ

ตาราง 2 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY FUNCTION , UNIT OF COMPETENCE , ELEMENT OF COMPETENCE

หน้าที่หลัก Key Function		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	**คำอธิบาย**	**รหัส**	**คำอธิบาย**	**รหัส**	**คำอธิบาย**
203	ประเมินงานแปล	20306	วิพากษ์งานแปล (ไทย-อังกฤษ)	20306.01	บรรณาธิกรงานแปลผู้อื่น
				20306.02	ถ่ายทอดการแปล

คำอธิบาย

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่ (ต่อ) เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานหลังจากได้หน้าที่หลัก (Key Function) เพื่อให้ได้ หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) และหน่วยสมรรถนะย่อย (Element of Competence)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ 20306

2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ วิพากษ์งานแปล (ไทย-อังกฤษ)

3. ทบทวนครั้งที่ 2 / 2568

4. สร้างใหม่ ☑ **ปรับปรุง** ☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

2643 นักแปล ล่าม และนักภาษาศาสตร์อื่นๆ

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

เป็นผู้ที่สามารถบรรณาธิกรและวิจารณ์งานฉบับแปลทั้งของตนเองและเล่มอื่น ๆ ได้อย่างละเอียดรอบคอบ และถูกต้อง ตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประสบการณ์ เช่น สาธิต อบรม บรรยาย สอน เกี่ยวกับด้านการแปลเพื่อเป็นวิทยาทานต่อวิชาชีพและนักแปลรุ่นต่อ ๆ ไป

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☐	☐	☑	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทยดีมาก และมีประสบการณ์ด้านงานแปล งานบรรยาย งานตรวจแก้ไข (reviewer) และงานบรรณาธิกรแปล (editor/editorial board)

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
20306.01 บรรณาธิกรงานแปลผู้อื่น	1.1 ตรวจสอบต้นฉบับงานแปลเล่มอื่น ๆ อย่างละเอียดรอบคอบ 1.2 ระบุข้อผิดพลาด เพื่อแก้ไข และขัดเกลาภาษาของต้นฉบับแปล ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	การสัมภาษณ์ แฟ้มสะสมผลงาน
20306.02 ถ่ายทอดการแปล	2.1 ถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประสบการณ์ด้านงานแปลให้นักแปลรุ่นหลังอย่างถูกต้องและเหมาะสม 2.2 อบรม สาธิต สอน วิธีการแปลให้กับนักแปลรุ่นหลังอย่างถูกต้องเหมาะสม	การสัมภาษณ์ แฟ้มสะสมผลงาน

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

N/A

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

1. สามารถตรวจสอบงานแปลขั้นสุดท้ายอย่างละเอียดรอบคอบ
2. สามารถชี้แนะทางเพื่อปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องของงานแปล ให้ถูกต้องเหมาะสม
3. สามารถเป็นผู้ให้คำแนะนำ ฝึกฝน เสวนา อบรม สอน หรือดำเนินการด้วยวิธีการอื่นใดเพื่อถ่ายทอดวิธีการ/เทคนิคการแปลที่ถูกต้อง ความรู้และประสบการณ์การทำงานแปล แก่บุคลากรในวิชาชีพนักแปลหรือผู้สนใจทั่วไป

(ข) ความต้องการด้านความรู้

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักและการใช้ภาษาเพื่อการแปลทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาของฉบับแปล
2. ความรู้เกี่ยวกับการให้คำแนะนำที่ถูกต้อง สอดคล้องและเหมาะสมในบริบทที่เกี่ยวข้องกับงานแปล เช่น ทางด้านวัฒนธรรม สังคม รวมทั้งจรรยาบรรณการแปล
3. ความรู้เกี่ยวกับสาระความรู้ เทคนิคและ วิธีการแปลที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับนักแปล
4. ความรู้เกี่ยวกับปัญหา ข้อบกพร่องของงานแปล และข้อควรปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับงานแปล

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

หลักฐานที่ต้องการจะกำหนดข้อแนะนำเกี่ยวกับการประเมินและควรที่จะใช้ประกอบร่วมกันกับเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) และทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

- เอกสาร/หลักฐานรับรองการปฏิบัติงาน
- แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)
- ต้นฉบับแปลทั้งฉบับและฉบับแปลที่มาจากต้นฉบับเวอร์ชั่นเดียวกัน
- ผลงานแปลที่ได้รับการตีพิมพ์และ/หรือได้รับรางวัล
- หนังสือเชิญ/เอกสารและ/หรือวิดิทัศน์*การได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการบรรยาย สอน สาธิต อบรม เพื่อให้ความรู้ด้านงานแปล
- อื่น ๆ เช่น หนังสือรับรองว่าผลงานวิจัยจะได้รับ/รับรองการตีพิมพ์

*กรณีลงสื่อโซเชียล ต้องเป็นวิดิทัศน์ที่ได้รับเชิญไปบรรยาย หรือเป็นสื่อที่จัดทำโดยการสนับสนุนของหน่วยงานราชการ เอกชน หรือ สำนักพิมพ์ที่เป็นที่รู้จัก

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- หลักฐานคุณวุฒิการศึกษา
- แบบบันทึกผลการอบรม (ถ้ามี)
- อื่น ๆ เช่น บทความวิชาการ บทความวิจัยเกี่ยวกับการแปล การบรรยาย การเผยแพร่การแปล

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

หลักฐานที่ต้องการเพื่อแสดงถึงสมรรถนะในส่วนนี้ ต้องมีความสำคัญและตอบสนองตามข้อกำหนดของสมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติ โดยต้องแสดงถึง

1. ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้อง
2. กระบวนการในการทำงานและข้อกำหนดต่าง ๆ
3. ขอบเขตด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(ง) วิธีการประเมิน

1. การทดสอบความรู้ภาคทฤษฎี ใช้แบบสัมภาษณ์
2. การทดสอบความรู้ภาคปฏิบัติ ใช้แฟ้มสะสมผลงาน ผลงานที่ได้จัดทำและเอกสารประกอบการทำงาน และแบบสังเกตการปฏิบัติงาน

15. ขอบเขต (Range Statement)

ขอบเขต หมายถึงขอบเขตของการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อม หรือสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อการทำงาน รวมถึงเครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ทรัพยากรที่ใช้ หรือข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(ก) คำแนะนำ

ไม่มี

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

- การวิพากษ์งานแปล หมายถึง

1. การให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เทคนิค วิธีการทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติเกี่ยวกับการทำบรรณาธิการงานแปลทั้งของตนเองและของผู้อื่น ตามประสบการณ์ของการทำงานแปลที่หลากหลายประเภทและระยะเวลาในการทำงานแปล

2. การถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการแปลงานในลักษณะต่าง ๆ ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น เทคนิควิธีการแปลงานประเภทต่าง ๆ วิธีการสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้อง วิธีการพัฒนาความรู้เพื่อการทำงานแปล การเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนางานแปล ข้อเสนอแนะในการจัดการอบรมภาคความรู้หรือภาคปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการทำงานในวิชาชีพการแปล การเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานแปล การให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงยกระดับมาตรฐานอาชีพการทำงานแปล เป็นต้น

- ภาษาต้นฉบับ หมายถึง ภาษาไทย ภาษาฉบับแปล หมายถึง ภาษาอังกฤษ

16. หน่วยสมรรถนะร่วม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

เครื่องมือและเกณฑ์ในการประเมิน ให้ดูจากคู่มือการประเมินซึ่งประกอบด้วย

1) การสอบสัมภาษณ์
2) แฟ้มสะสมงาน